

1968. Hosszú Rádió-

IX.22.9.30 N.

Vasárnap délelőtt

244

- Ki mit kutat a "Budapest Gyűjtemény"-ban?
- Sámán Ildikó riportja.
- 50 évvel ezelőtt 1918 szeptember 3-án halt meg Szabó Ervin a Fővárosi Könyvtár igazgatója. A róla elnevezett Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár is készül arra, hogy méltóképpen emlékezzon a volt igazgatóra. Ez alkalomból kerestük fel a könyvtár egyik legérdekesebb részlegét a "Budapest Gyűjtemény"-t. Itt minden olyan nyomtatott anyag megtalálható, mely Budapest múltjára, jelenére és mondhatjuk jövőjére vonatkozik. A Gyűjtemény egyik legjelentősebb könyve a Schédel Krónika, melyben találunk egy metszetet, amely Budát ábrázolja a XV.században. Ez a legrégibb kép, mely a várost bemutatja. A "Budapest Gyűjtemény" olvasótermét évtizedek óta látogatják írók, történészek, újságírók, kulturális és műszaki szakemberek, hogy munkájukhoz adalékokat gyűjtsenek. Ide járt többek között József Attila, Móricz Zsigmond is. De kik keresik fel ma az olvasótermet? Mentés Béláné a Gyűjtemény vezetője elővette a vendégkönyvet.

Olvason a neveket. Békés András, az Operaház rendezője, Farkas Miklós szobrászművész és még hosszan sorolhatnám a hazai és külföldi érdeklődők nevét. Elindultam tehát, hogy megtudjam, ki mit kutat a "Budapest Gyűjtemény"-ben.

- A Színháztörténeti Múzeum kiállítástermében találtam meg Katona Ferencet a Színháztudományi Intézet osztályvezetőjét. Kiállítás készül Pest-Buda színházairól. Kérem milyen segítséget nyújtott a "Budapest Gyűjtemény" az anyaggyűjtés nehéz munkájában?

- A Színháztörténeti Múzeumban a jövő hónapban nyílik egy kiállításunk, amelynek címe: Színház Pest-Budán. Ennek a kiállításnak a keretében a főváros színházi épületeiről, színházi hálozatának kialakításáról akarunk képet adni. Természetesen ezt a saját gyűjteményünkből nem tudjuk megoldani, ezért végig kuttattuk mindazokat a társintézményeket, ahol ilyenfajta dokumentumokat találunk. Így kerültünk a Szabó Ervin Könyvtár "Budapest Gyűjtemény"-ébe. Itt elsősorban egykoru metszetes és fényképes ábrázolásokat kerestünk, régi színházépületekről, valamint a különféle épületek keletkezési idejére vonatkozó egykori fényképeket. Meg kell mondanom, hogy igen nagy segítséget kaptunk a "Budapest Gyűjtemény"-től, ahol kitűnő térképanyagot találtunk, amit fel is tudunk használni a kiállításunkon, sajnos persze csak másolatban, mert ezek olyan muzeális értékek, darabok, amik nem kölcsönözhetőek, valamint nagyon érdekes metszetes és fotó ábrázolásokat találtunk, sokat olyat, ami a mi tulajdonunkban lévőkötől eltér. A legérdekesebb anyag egyébként amit találtunk a "Budapest Gyűjtemény"-ben a kiállításunkhoz, az a Népszínház épületének az egykoru terv variánsai

Fellner bévsi építész művei, aki mielőtt felépítette a mai Blaha Lujza téren a Népszínházat, két másik verziót is készített a tervekből. Az egyiket még a mai Opea helyén építendő Népszínházhoz, a másikat a már valóságos helyén a Blaha Lujza téren fölépült színházhoz, de még más homlokzattal, mert akkor az eredeti tervek szerint még a Nagykörut felé néző homlokzattal kívánták a színházat fölépíteni. Ennek mind a két tervvariánsnak a teljes dokumentációját eredeti rajzokkal, sőt műleiárssal, költségvetéssel megtaláltuk a "Budapest Gyűjtemény"-ben és ezeket másolatban ugyan, de kiállítjuk a kiállításunkon. Azt hiszem nagyon érdekes képet fog adni a végül megvalósult és azóta sajnos le is bontott Népszínházzal kapcsolatos anyagban.

- Rudas Klára grafikusművész számtalan szép könyvborítót tervezett már. Milyen munkájához keresett forrásokat a "Budapest Gyűjtemény"-ben.

- A Gondolat Könyvkiadó megbízásából Benedik István Semmelweis élete és kora című művéhez kellett könyvcimlapot készítenem. Telefonon kértem meg a Szabó Ervin Könyvtár munkatársait, hogy XIX.századi korabeli metszeteket keressenek nekem a Rókus Korházról, mivel ez volt Semmelweis működési helye és ezt akartam a címlapra elhelyezni. Nagyon szép anyagot készítettek ki részemre, mikor bementem, akkor föl tudtam ezeket használni. Le-fotografáltatni és a címlap vázlatomban fölhasználni.

- /vers/

- 1867. január 1-én ezzel a kis rimes köszöntővel üdvözölték a kénényspró legények a főváros lakóit némi kis borraivaló reményében.

Békés István író készülő új könyvében szerepel ez a vers, melyet szintén a "Budapest Gyűjtemény"-ben talált.

- A jelenleg befejezés előtt álló könyvem a Kossuth Kiadónak készülő Szegényember gazdag városban, amelyben Pest-Buda, ill. t. ve Budapest plebejus rétegeinek, szegénynépének, munkásosztályának kulturhistóriáját igyekszem fölvezetni 1867-től 1918-ig. Fokozott mértékben rátaált arra, hogy a már korábban is gyakran látogatott "Budapest Gyűjtemény" anyagát igénybe vegyem. Nagy haszonnal forgattam a Gyűjtemény kézikönyvtárát és az öt, illetve lassaként hatkötetes Budapest Történeti Bibliográfiát, amit a könyvtár munkatársai állítottak össze s a könyvtár kiadásában jelent meg, könyvnek legfontosabb bibliográfiai bázisa volt. Magamfajta képes dokumentáción dolgozó írónak kivételes értékű a "Budapest Gyűjtemény" kép-katalógusa, amelynek nyomán például azt a litográf lapot is megtaláltam, amelyen az imént elhangzott vers olvasható. A kép-katalógus, illetve a tematikusan feldolgozott kép-egyzékek dobozokba szortírozott illusztrációs utalások roppant megkönnyítik a kutatást. Bizvást mondhatom, hogy a Nemzeti Múzeum történeti képcsarnoka az Országos Széchényi Könyvtár nagykönyvtára, hírlaptára, aprnomytatványtára, a Párttörténeti Intézet könyvtára és archívuma, a Kiscelli Múzeum képanyaga mellett a Szegényember gazdag városban, tehát ez a tipikusan budapesti, Pest-Buda-i jellegű előkészítő munkái és megírása a legnagyobb segítséget a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár "Budapest Gyűjtemény"-ének és munkatársainak köszönheti. Felbecsülhetetlen helytörténeti, művelődéstörténeti kincseket rejt ez a "Budapest Gyűjtemény". Hát az egyetlen amit talán még megemlíthetnék, az, hogy értékeihez és rédekességéhez képest, a "Buda-

pest Gyűjtemény"-t tapasztalataim szerint viszonylag igen kevesen látogatják. Mindig az az érzésem, hogy ez is olyan kulturális értékünk, olyan kulturális centrumunk, ami még tulajdonképpen felfedezésre vár.